

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto III.

LJUBLJANA, 18. marca 1926.

Stev. 11.

Zasedanje razširjenega eksekutivnega komiteja Kominterne

(Komunistične Internacionale).

Na dnevnem redu tega zasedanja je bilo 1. Poročilo predsedstva in nove politične naloge (por. Zinovjev). 2. Strojno vprašanje (por. Lozovski). 3. Poročilo kom. stranke Anglije. 4. Vprašanje posameznih sekcij: a) delo v vzhodnih deželah — Kini, Maroku, Siriji, Indiji, b) K. s. Francije, c) K. s. Amerike, d) K. s. Skandinavije. 5. Kontrola sprovanja sklenjenih resolucij in delovni načrt eksek. komiteja do VI. svetovnega kongresa Kominterne, sredstva za ojačenje sodelovanja izvenruskih sekcij pri vodstvu KI.

Otvoritveni govor je imel 17. februarja Zinovjev. Spominjal se je umrlega Frunzeja, ki je bil tudi član eksekutive. Mnoge sekcije so morale v zadnjem letu preživeti zelo težek čas in ponekod je šlo za obstoj kom. strank. Na drugi strani pa so bili v zadnjem letu doseženi resni uspehi v celi vrsti držav, zlasti tam, kjer so se kom. stranke naučile uporabljati taktiko enotne fronte brez velikih napak. To je bilo v kom. stranki Nemčije, Čehoslovaške, Francije, Italije, a največje uspehe v današnji situaciji pa sta dosegli angleška in kineska stranka. — Socialisti v Franciji so zopet pokazali, da se niso naučili ničesar, da so ostali isti socialpatriotje, kot so bili leta 1914. Kom. stranka Francije pa se je izkazala kot edina resnično proletarska stranka, ki se je borila pogumno od prve ure proti vojni. In vojna v Maroku je majhna generalna skušnja za bodoče velike vojne. Ta primer je zopet dokazal, da je druga internacionala le pomagalka buržuazije. — Velike so bile žrtve, ki jih je Kominternina doprinesla v zadnjem času. Med 1. majem in 1. decembrom 1925 je bilo v 38 državah 40.456 sodelavcev aretiranih, 13.287 sodelavcev ranjenih in 4553 umorjenih. — Nadalje preide Zinovjev na vprašanje *notranje strankine demokracije*. Konstatira, da v celi vrsti kom. strank precej manjka te demokracije, kar zaostrojuje notranje strankine krize in ovira izgradnjo svežih vodilnih strankinih kadrov. Sistem kom. stranke mora funkcionirati tako, da grede direktive od višjih forumov navzdol med članstvo, a da se doseže tudi res svobodno izražanje misli in volje celokupnega članstva od spodaj navzgor. — Dalje naglašja kot važno vprašanje tudi vprašanje uporabljanja lastnih političnih izkušenj, samostojnejšega delovanja posameznih strank in njihovega aktivnejšega sodelovanja pri vsem delu Kominterne. Večina kom. strank ima za seboj že šest- do sedemletno izkustvo, je preživela več notranjih kriz, je premagala velike ovire in je notranje bolj močna. Oslonjena na lastno zgodovinsko iskustvo mora samostojno reševati svoja vprašanja. — Na koncu svojega otvoritvenega govora opozarja na laži, ki jih širi v zadnjem času socialdemokratsko in meščansko časopisje, češ, da Kominternina zapuščala Leninovo linijo in da gre na desno. Vse te legende (izmišljotine) zaslužijo le zaničevanje s strani vsakega resnega komunista. Kominternina je in ostane to,

kar je bila: Avantgarda svet revolucije, ki se bojuje na temelju marksizma-leninizma.

Potem, ko se je izvolilo predsedstvo in komisije, je pozdravil razširjeno eksekutivno zastopnik komstranke Kine Su-Fon, za njim pa Chu-Chan-Min, voditelj armade kantonske ljudske vlade in zastopnik Knomintang-stranke in Dša-Damba, zastopnik mongolske revolucionarne ljudske stranke. Prvi je bil sprejet s petjem internacionalne, vsi pa so bili burno pozdravljeni. Odgovarjal jim je Brown (Anglež), ki je svoj govor končal s stavkom: „Solidarnost kineškega ljudstva z zapadnimi delavci bo grob za angleški in svetovni imperializem.“

K prvi točki dnevnega reda je imel Zinovjev večeren govor. Posnemamo samo nekaj glavnih misli: Na podlagi dane zgodovinske situacije moramo vedno računati z dvema perspektivama. Ena računa s hitrim razvojem, z zmago revolucije v nekaj letih, druga pa z bolj zavlačevanim, počasnim razvojem. Prej smo vedno temeljili na Srednji Evropi, in mogoče preveč. To polagoma popravljamo in postajamo res svetovna internacionala, ne samo evropska. — Nato je obravnaval Zinovjev gospodarski položaj. Sedanja bilanca kapitalizma nam kaže pet milijonov brezposelnih, kronično (več let trajajoča) brezposelnost v Angliji in Nemčiji, v Evropi je en milijon vojakov več kot pred vojno, plače so povsod manjše od predvojnih. Takozvana „stabilizacija“ je bila dosežena večinoma na račun delovnega ljudstva in deloma z ameriško pomočjo. Taka stabilizacija vodi do revolucioniranja položaja. — Zlasti v Franciji imamo finančno krizo in bo nastopila industrijska kriza takoj, če se bo nehalo z inflacijsko politiko. V tem slučaju bodo morali inozemski delavci iz Francije nazaj domov ali kam drugam. Komstranka Francije mora mnogo bolj energično agitirati med inozemskimi delavci. — Zlasti velike uspehe smo imeli na vzhodu. Dogodki so absolutno potrdili nauk leninizma v vprašanju zveze nacionalno-revolucionarnega gibanja z revolucionarnim delavskim gibanjem. — *Taktični del svojega referata je Zinovjev začel s sledečim Leninovim izrekom:* „Kdor ne razume, da je v interesu revolucije treba pridobiti večino delavcev, je za revolucijo izgubljen.“ *Enotnost delavskega razreda pomeni pridobitev večine delavskega razreda.* Naloga Kominterne je, da to enotnost uresniči. Prej je bila naša naloga zbiranje revolucionarnih manjšin, morali smo ustanoviti kom. stranke in se boriti za njih obstoj. Sedaj imamo drugo veliko nalogo: Upostavitve internacionalne enotnosti delavskega razreda, ampak ne na temelju gnilega reformizma, temveč na našem temelju. Taktika enotne fronte naj privede do nje. — Nato slika Zinovjev *nove pojave* v internacionalnem delavskem gibanju, zlasti pojavljanje leve opozicije v socialdemokraciji, katere objektivni smisel je, da obdrži one delavce, ki zapuščajo socialdemokracijo. Ugotovitev V. kongresa Kominterne, da socialdemokratsko vodstvo predstavlja levo krilo buržuazije, je potrjena kot pravilna po vseh državah. — Potem slika razmere v posameznih komstrankah. Omenja desničarska zastiranje v Franciji in pa ultralevičarska iztirjenja v Nemčiji, Poljski ter

deloma v Italiji. Ultralevičarje imamo tu in hočemo z njimi diskutirati. V splošnem je naša pot potrjena kot pravilna, vsako zastranjenje moramo pobijati. — Svoj govor je končal s stavkom: „Mi hočemo enotnost delavskega razreda, toda enotnost na temelju leninizma.“

Diskusija je trajala sedem sej in se je udeležilo 27 govornikov. Neki Francoz je branil desnico kom. stranke Francije, Italijan Bortiga in nekaj Nemcev pa je zagovarjalo ultralevičarstvo. V čem obstoja *ultralevičarstvo*? V zavračanju taktike enotne fronte, v podcenjevanju dela v strokovnem gibanju in v podcenjevanju delnih zahtev. Nemški ultralevičarji so n. pr. l. 1924 in 1925 podpirali razporeditve komunističnih delavcev, ki so nezadovoljni s socialpatriotsko strokovno birokracijo izstopali v masah iz strokovnih organizacij, kar je delu in vplivu kom. stranke mnogo škodovalo. Ultralevičarstvo s svojimi napakami, s svojo pasivnostjo objektivno prinaša koristi socialdemokraciji, tej predstavi buržuazije v delavskem gibanju. Zato je ravnotako potreben boj proti ultralevičarskim zastranjenjem, kot proti desničarskim. Vsi ostali razen zgoraj navedenih so se strinjali s politiko eksekutivnega komiteja Kominterne.

Takoj po diskusiji je podal Ferguson poročilo kom. stranke Anglije: Gospodarski propad angleškega kapitalizma, ki se kaže v omejitvi produkcije premoga, v pomanjkanju naročil za ladjedelnice, v permanentni (trajajoči) brezposelnosti med 1 1/4 do 2 milijonov. Tak gospodarski položaj je odločilen med objektivnimi razlogi uspehov komstranke Anglije. Ofenzivo kapitala čutimo na vseh poljih. Demokratske iluzije delavstva so začele izginjati. — Velika prednost naše stranke je v tem, da v njej ni nobenih notranjih frakcijskih bojev; to pa zato, ker je strankino vodstvo zelo ozko zvezano s članstvom. — Pred tremi leti je izhajal naš tednik v 8000, danes pa izhaja v 60.000 izvodih. — V strokovnih organizacijah delajo strankini člani zelo dobro, ne samo kot učitelji, temveč tudi kot funkcionarji. Takozvano *manjšinsko strokovno gibanje* (= opozicija v strok. org.) obstoji samo iz komunistov. Komunisti tvorijo jekleno ogrodje, okrog katerega so zbrane velike mase socialističnih in brezstrankarskih delavcev. Vendar stoje še velike mase daleč od nas. Sedaj moramo koncentrirati svoje delo na mobiliziranje mas proti ofenzivi kapitala, na organiziranje levega krila v labourstranki in povezovanje tega s strokovno opozicijo, na zvezo delavskega združenstva s strok. organizacijami in na boj proti Lokarnu. — Dobro se razvija *mladinsko gibanje*, kateremu je treba posvetiti še večjo pažnjo. Angleška komisija je ugotovila, da komstranka Anglije *zaposluje svoje člane bolj aktivno*, kot druge komstranke, da je *njeno strokovno delo boljše* od dela drugih strank, da vodi spretno in energično *boj proti angleškemu imperializmu* in kolonialnemu zatiranju in da je dosegla velike uspehe v prosvitlenju vojakov o bistvu proletarskih gospodarskih bojev. — Razširjena eksekutiva je odposlala pozdravni telegram dvanajstim zaprtim članom centraln. komiteja komstranke Anglije. (Dalje prihodnjič.)

**Proletarci
vseh dežel
združite se!**

Del. zbornica v rokah socialpatriotov in buržuazije.

II.

Našim sodrugom se le s težavo dopove, kaj je socialni patriotizem in kaj je razredna politika. To prihaja od tod, ker nimajo že leta in leta prave razredne revolucionarne stranke, ki bi jih bila vodila po trdih tleh razrednih načel in s pogledom vrptim vedno na glavni cilj proletariata: osvoboditev delavskega razreda. Vsled nedostajanja take železno organizirane stranke tiči delavstvo v Sloveniji še vedno v starih socialdemokratskih navadah in razvadah in ono se zave svojih napak še-le tedaj, ko dobi od socialnih patriotov in buržuazije kako krepko zaušnico. Taka zaušnica zanj je danes sestava Delavske zbornice, toda trebalo je prve plenarne seje, da so nekateri sodrugi izpoznali poti naših uskokov ter uvideli, da je bilo napačno, da se niso od vsega početka borili ob naši strani proti tem zločinskim likvidatorjem našega gibanja.

Štukelj, Sedej in Makuc so prizadeli našemu gibanju na strokovnem polju občutni udarec. To moramo priznati brez ovinkov. Če ne bi bili oni izdali naše stvari in ne vskočili v Krištanov tabor, bi bil imel revolucionarni proletarijat v Delavski zbornici svojo trdno skupino, svoje može, ki poznajo temeljito delavska vprašanja in ki imajo voljo, da se za ta vprašanja tudi borijo. Zato bi bili morali naši somišljeniki v strokovnih organizacijah, in sicer v provinci, takoj zavzeti odločno stališče proti tem ljudem, čim jih je naša struja pozvala, da izstopijo iz Akcijskega odbora. Ko bi nas bili sodrugi v provinci pravočasno podprli, bi bili prišli v Akcijski odbor mozej, ki vedo, kaj delajo. Skupna lista bi bila sestavljena tako, da bi imeli mi danes v Delavski zbornici trdno, če tudi majhno proletarsko jedro, brez katerega ne bi bili mogli ne socialni patriotje in ne buržuazija delati. To ne bi bila samo dobra proletarska kontrola, temveč gonilna sila Delavske zbornice. Zakaj naši socialni patri ti niso samo preponižni lakaji buržuazije, temveč tudi popolnoma breznačelna in brezidejna stara ciza, ki ti samo še toliko škriplje, kolikor jo vlečeš za seboj. Tako pa je prišla Delavska zbornica izključno v roke Čobala in Uratnika, t. j. najbolj in najponižnejših služabnikov kapitala Slovenije, in to nam je pokazala že prva njena plenarna seja. Rezultat prve plenarne seje je za delavski razred = 0. In vendar stoji delavstvo Slovenije ravno v tem času pred najtežjimi svojimi socialnimi problemi. Redukcija delavstva in mezd se vrši mirno dalje. Delavska zbornica bi bila morala izdelati načrt za boj proti tej redukciji, toda „gospodje“ so na tej seji samo uredili svoje dijete in svoje plače, vse drugo pa je ostalo pri starem.

Mi smo se nadejali, da bomo vsaj v zadnjem trenutku postavili opozicijski klub, ki naj bi bil poganjal to staro cizo naprej, v kolikor je sploh še gibanja sposobna. Računali smo, da bo štel ta klub pet trdnih naših prištev. Na nas so se bili obrnili tudi

nekateri socialni demokratje iz Bernotove skupine z željo, da bi se dogovorili o taktiki o tistih vprašanjih, ki so nam skupna. Mi takega dogovora z njimi nismo odklanjali, ker smo mislili, da gre tudi njim za načelna vprašanja. Toda ko so prišli v Ljubljano, niso mogli zatajiti svoje najbližje zlahte in svoje prave nature. Namesto da bi se razgovarjali z nami za načela, so se pogajali s Kristanovimi eksponenti za funkcije v Delavski zbornici. Opozicija je pač težek posel, to je boj za proletarska načela, boj za razredni boj in bernotovci so zelo skromni ljudje, oni se zadovoljujejo s tem, da bodo pregledovali v Delavski zbornici pobotnice Kristanovih uradnikov in mandatorjev ter pri tem cedili slino.

No, mi smo tudi tu nekaj profitirali. V naših vrstah imamo nekaj ljudi, ki so trdili, da je Socialna demokracija Bernotovega kalibra vendar-le nekaj drugega, kakor pa kristanovstvo. Tu jih imamo! V Bernotovih vrstah je par ljudi, ki ne spadajo tja notri, bernotovstvo kot politična stranka pa se ne dviguje niti za milimeter nad kristanovstvo. To je petrificirana (okamenela) zmeda. Ali si morete misliti večje konfuzije in večje breznačelnosti, kakor če n. pr. Pevec priporoča v Delavski zbornici „progresivno obdavčenje“ delavskih mezd. To je naravnost brezprimeren politični simplicitizem (smešna enostavnost).

Naši sodrugi pa se morajo iz tega naučiti to-le: Dobra proletarska politika — in tudi strokovna! — zahteva brezpogojno podreditev nosilcev mandatov (zastopništev) pod trdno, načelno vodstvo, ki ga reprezentira stranka. V nastopih ne sme nikdo ravnati po svoji glavi, temveč izključno po navodilih stranke. Vsak nastop izven strankinih direktiv je gotova polomija, često pa naravnost izdajstvo. To dela socialna demokracija in zato pa je tudi prišla tako daleč.

Dolžnost naših sodrugov, ki zavzemajo kjer koli kako mesto kot naši somišljeniki, je, da stoje neprestano z nami v zvezi in da se našim navodilom brezpogojno podredujejo. Brez tega ni zdrave proletarske politike in to še posebno v časih, ki so tako težki in zamotani kakor sedanj in ko je delavstvo tako malo izurjeno v svojih vprašanjih in nastopih, kakor je to pri nas.

Proletariat mora poklicati one sodruge, ki so nam napravili zmedo pri tem nastopu, na odgovornost. Zakaj, če bi bili oni na svojem mestu, bi bil naš nastop na tej seji drugačen.

Bodi zapisano, da sta bila z naše strani samo dva sodruga na svojih mestih, in to naj jima služi v posebno čast, drugim pa v resen opomin.

Ne v Francijo!

Ker se strokovna birokracija in DZ trudijo spraviti reducirane rudarje v Francijo smo se obrnili na naše francoske sodruge za informacijo, kake so razmere v Franciji in če se more priporočati izseljevanje v Francijo. S. Cam nam je kot odgovor poslal sledeči članek:

Težka situacija slovenskih rudarjev v Franciji!

DKL nam prinaša vest, da TPD in drugi kapitalisti reducirajo na tisoče delavstva, ter da se agenti francoskih kapitalistov s pomočjo državnih organov in reformistov trudijo reducirane spraviti v Francijo v službo rudarskih magnatov v severnih krajih Francije.

Če se to zgodi, bo to strašen zločin v prvi vrsti nad reduciranimi sodrugi, a v drugi vrsti nad tukajšnjimi francoskimi in inozemskimi delavci. Zločin zato, ker je položaj, v katerem se delavci te stroke v Franciji nahajajo, zelo težak in mizeren (beden). Mezdni in delovni pogoji, delovni čas, socialno zavarovanje, represalije proti inozemskim delavcem, vse to je pod vsako kritiko.

1. Delovni čas: V premogokopih pokrajine Pas de Calais in Nord se dela v jami polnih osem ur brez odmora. V premogokopih in železnih rudnikih v pokrajini Loraine znaša delovni čas nad osem ur, v mnogih podjetjih dosega devet in devet in pol ur.

2. Delovni pogoji: Rudar mora imeti za delo lastno orodje in ga mora

na lastne stroške popravljati ali zamenjati. Rudarji, ki delajo za druge, morajo kupovati in porabljati svoje orodje, ne da bi za to dobili kako odškodnino. Za zamude ali prehitro zapuščenje delovne kraja za pet minut se odteguje enourni zaslužek, kdor izostane od dela se ga neusmiljeno visoko denarno kaznuje. — Med delom je režim hujši kot vojaški. Posebni „kontrolmeistri“ celo batinajo one, ki hočejo za par minut počiti se. — O higienskih pogojih in potrebah delavstva pri delu in po delu v Franciji ni sledu in to velja tudi za rudnike.

3. Socialno zavarovanje: Po zakonu so inozemski delavci sicer izjednačeni z domačimi, a vse to je le na papirju in se v konkretnih slučajih socialnega zavarovanja izigrava na vse mogoče načine. Če se delavec ponesreči in postane nesposoben za delo, se preide preko tega, kot da se ni nič zgodilo. Lahko bi navedli desetine slučajev, da slovenski sodrugi, ki so se ponesrečili (tudi težko), niso razen bolniške podpore dobili nobene odškodnine, nobene penzije.

4. Goljufanje in ropanje: To je specialiteta protidelavskega režima v Franciji. Vršijo se na razne načine. Inozemske delavce oskubijo, ko mu dajejo dovoljenje za delo, ko mora dobiti dovoljenje za bivanje v Franciji, ko ga kličejo na SHS poslaništvo, ko mu trgovec-spekulat kot inozemcu računa višje cene za življenske potrebščine, ko mu socialpatrioti od plače dajo odtegniti prispevek „za zavarovanje“, od katerega nikoli nihče ne dobi pare, ko se mu odtegne procenke za pokojnino (na katero ima pravico šele po 30 letih) ne samo od plače nego tudi od doklad.

Plače: Mezde so take, da se komaj bedno živi. Danes najbolj kvalificirani rudar zasluži komaj eno-tretjino družinskega eksistenčnega minimuma in dvakrat manj kot je iznašala predvojna plača. Delovni trg v Franciji ne more več prenašati emigrantov brez zlih posledic za delovne pogoje. V najkrajšem času se pričakuje pojava brezposelnosti, ki bo nastopila tudi brez dovažanja delavcev iz inozemstva. Brezposelnost bo pa tem hujša čim več delavcev se bo v Francijo vselilo. To velja posebno za stavbinsko, rudarsko in usnjarsko stroko. Delovni pogoji so se pri teh strokah že toliko poslabšali, da stopajo ravno te dni stavbinci v generalni štrajk. Delavci, ki bi se sedaj izselili in prišli v Francijo, bi naleteli na zelo težke razmere in poslabšali bi položaj onih, ki so že tu, a kar je glavno otežkočili bi boj francoskim delavcem za ohranjenje dosedanjih pridobitev njihovega razrednega boja.

Danes ni nobene stroke v Franciji, ki bi se ne nahajala v gibanju zaboljšanje mezd in za zavarovanje dosedanjih delovnih pogojev. Prihod reduciranih in brezposelnih iz Slovenije v Francijo bi na francoske delavce zelo slabo vplival.

Rudarji, ki so se izselili v Francijo 1923 in 1924 leta, so imeli s podjetniki sklenjene dogovore o plačah in delovnih pogojih. Podjetniki pa kljub temu niso spolnili niti polovico s pogodbo prevzetih obveznosti. Od tedaj pa se je gospodarski položaj zelo zelo poslabšal. Realna (stvarna) vrednost sklenjenih pogodb je padla in reči se sme, da te pogodbe ne veljajo več in da nimajo nobene vrednosti več.

Na napad kapitalistov na rudarje v Sloveniji morajo vse strokovne organizacije v Jugoslaviji najenergičnejše odgovoriti. Reduciranje rudarjev in brezposelnost se mora preprečiti, za brezposelnost mora prevzeti skrb država in podjetniške organizacije, oziroma oni podjetniki, ki so delavce reducirali. Prodajanje delavcev izkoriščevalcem v tujih državah je treba za vsako ceno preprečiti. Temu vprašanju (reduciraja, izseljevanje) mora delavski razred in njegove organizacije in zaupniki posvetiti več pozornosti. Akcija proti državi in podjetniški politiki, demaskiranje (razkrivanje) sodelovanja socialreformistov z buržuazijo in inozemskimi agenti, odločna borba proti nezainteresirani gospodi iz delavskih zbornic in borz dela, so prve in najbližje naloge delavskega razreda v Jugoslaviji.

DKL je pravilno zavzel stališče, ko je zahteval takojšno postavljanje akcijskih odborov za boj proti redukciji v celi državi. Potrebno pa je še, pokazati na slabe posledice izseljevanja v splošnem. V tej smeri je treba razgibati mase

in voditi akcije mas in jim vlti vero v uspeh, ki se doseže z bojem, in uspehi bodo gotovo vrnili zgubljeno zaupanje v moč delavskih organizacij.

Paris, 4. marca 1926.

Cam.

Objavljajoč gornji članek, opozarjamo nanj osobito biokrate pri Strokovni komisiji in „zmerne“ tajnika DZ Uratnika. Organiziranje emigracije v Francijo je strašen zločin nad reduciranimi in tudi nad delavskim razredom v Franciji, za katerega bodo nosili polno odgovornost reformisti v DZ in Strokovni komisiji.

Sabotaža generaliziranja boja v celi državi proti redukciji in za vse ostale pridobitve delavskega razreda, ki ga izvajajo kristanovci, je ojačila pozicije TPD in prodala rudarje na milost in nemilost kapitalistom. Tudi to je strašen zločin, ki ga vršijo kristanovci v DZ in Strokovni komisiji nad interesi delavskega razreda.

Zadnji čas je, da se s sabotažo generalne akcije v celi državi preneha in da URSS (ZDSZJ) v zvezi CSROJ, grafiki in drugimi samostojnimi centralami strokovnih organizacij v celi državi preide k vstvarjanju akcijskih odborov v smislu resolucije, sprejete na shodih v Tržču in Trbovljah, ki je bila objavljena v 9. št. DKL.

V tovarni Pollaka

klerikalca, se ubijajo delavci.

Že ponovno smo opozarjali v našem DKL delavsko zbornico in inspekcijo dela, da so varnostne naprave pri strojih v tovarni Pollak nezaodstne in pomankljive in da so neizogibne neizbežne. Socialpatrioti pa imajo preveč dela z agitacijo za Kristanovo „Delavsko Politiko“ in z bojem proti nam, proti marksistom, da bi se zganili in ukrenili potrebnost. Da inspekcija dela ni ničesar ukrenila, se ne čudimo, ker inspekcije dela so v kapitalistični državi kapitalistične institucije, ki se zganejo le na pritisk organiziranega delavstva.

Ker se varnostne naprave niso napravile, se je 10. marca zgodila velika nesreča. Delavca Juga, ki je moral popravljati gonilne jermene pri polnem obratovanju, so zgrabili jermeni in ga vrteli. Pri tem je z glavo butal ob zid in se težko poškodoval na glavi, zlomilo mu je tudi nekaj reber in nogo.

Jug je oženjen in družinski oče, vprašanje je, če sploh ostane pri življenju, če pa ozdravi, bo za delo nesposoben ali vsaj mnogo manj sposoben.

Klerikalna „Pravica“ in še bolj klerikalni „Slovenec“ niti besedice ne spregovorita, ker nesreča se je zgodila v klerikalni fabriki. Klerikalci v besedah nastopajo proti fašistom, ki z revolucijo ubijajo delavce, ne rečejo pa nič, ko klerikalni fabrikanti s svoji profitateljnosti ne instalirajo varnostnih naprav in tako s svojimi stroji ubijajo delavce.

Ker je Pollak viden član klerikalne SLS, vprašamo „Slovenca“ in krščanske „socialiste“ pri „Pravici“, ali ste pripravljeni prisiliti svojega somišljenika, s katerim ste skupaj v eni stranki, da prevzame vzdrževanje Jugove družine, ki je pohabljen vsled tega, ker se niso zavarovali stroji in ker se ga je prisililo, da dela pri polnem obratovanju z jermenjem, kar je protivno vsakim predpisom. — Če klerikalci ne prisilijo Pollaka, da se obveže vzdrževati družino ponesrečenca, in ostanejo še naprej v SLS skupaj z njim, bo jasno tudi za tiste delavce, ki so še v SLS in JSZ, da je samo fraziranje in sleparstvo govorjenje klerikalcev, „da so proti kapitalistom“!

Ravnateljstvo tovarne se trudi, da bi zvrnilo vso krivdo na nezgodi na Juga samega in da bi komisija ugotovila, da se je imenovani ponesrečil „vsled lastne krivde“. Opozarjamo inspekcijo dela in DZ, da se je nezgoda izvršila pri polnem obratovanju, da jermeni niso predpisno zavarovani in da je krivec nezgode ravnateljstvo. Zadevo ne bomo pozabili.

Dodatno nam še poročajo, da se je pretečeni teden tudi v Kranju v tovarni Pollak zgodila težka nesreča. Ker tudi tam niso stroji zavarovani, je valjni stroj zdrobil nekemu delavcu roko, da so ga morali prepeljati v bolnico in da bo za vse življenje pohabljen.

Klajnec klerikalca Pollaka in vseh drugih fabrikantov mora inspekcija dela z zaupniki pregledati in varnostne naprave takoj spraviti v red.

1. junij 1924 še ni pozabljen.

Sodr. dr. Tuma je po razpravi proti dvajsetim sodrugom zaradi prvojunijskih dogodkov v Trbovljah pred celjskim okrožnim sodiščem in potem, ko je izstala poročna razprava proti orjunašu Kranjcu in drugim zaradi suma umora Fakina, napisal v „Slovenca“ z dne 4. decembra 1924 članek „Caveant consules“.

V tem članku je očital predzgodovino prvojunijskega spopada in njegov potek in ga ocenjeval takole: „To je tragičen slučaj po sebi, posledica ostrega političnega in socialnega nasprotstva med delavstvom in kapitalisti ter njihov pomočniki, posledica brezbriznosti politične oblasti. Taki tragični slučajji se dogajajo zadnja leta po celim kulturnem svetu, ker so povsod po svetovni vojni trčili ena ob drugo struja reakcije in stremjenja po socialni in ekonomični svobodi.“ Pokazal je nadalje, kako je prišla ob toleranci politične oblasti Orjuna oborožena v Trbovlje in se spopadla z neoboroženimi delavci, o čemer pravi dejstvo, da niti orjunaši, niti orožniki niso našli ne pri ubitih, ne pri živih delavcih nobenega strelnega orožja. Nato je opisal justifikacijo Fakina. Načelnik Orjuna je odklonil zahtevo orožnikov, da se izroči talce. Na ponovno energično zahtevo orožniškega narednika pa je izjavil, da so štirje talci že izpuščeni, peti pa da je „utekel“, to je bil s. Fakin, katerega sta bila takrat skoro ob istem času odpeljala dva orjunaša v občin-kamnomol na morišče. Požig Rudarskega doma so pripravljali štirje orjunaši nemoteno pred očmi orožnikov. Nato je bilo v članku podvrženo kritiki postopanje celjskega državnega pravdnika s pravniškega stališča: „Jasno je iz pravniškega stališča med posameznimi fazami dogodkov dne 1. junija v Trbovljah neločljiva vez. Zastopnik državne oblasti je moral torej predlagati v smislu § 56 kaz. pr. reda skupno kazensko preganjanje in pod sodnost za zločin uboja, požiganja in umora — poročnega sodišča. Predlagal pa je proti delavcem preganjanje radi zločina po zakonu o zaščiti države zase, pozneje proti orjunašem radi suma umora posebej. S tem je bila kršena ustavna pravica obdolžencev, da pridejo pred pristojnega sodnika, in tako je bila dana možnost dvojne poti — pravice. — Celjsko okrožno sodišče je dne 25. in 26. novembra obsodilo petero delavcev po predlogu drž. pravdnika iz zakona o zaščiti države, one, za katere je bilo dokazano, da so bili za spopada na licu mesta, četudi se nobenemu ni moglo dokazati posebnega dejanja. Istočasno pa je sodna uprava ukinila postopanje proti orjunašem. — Vojaška uprava je poslala posebnega zastopnika h kazenski razpravi dne 25. in 26. novembra, politična oblastva pa po enega zastopnika policije ljubljanske in mariborske oblasti. Vsi trije so zasedli odlična mesta na levo sodnega dvora v lice zagovorništvu. — S tem je dano dvojno kršenje ustave, težko zadeto čustvo pravice ljudstva. Delavstvo mora biti uverjeno, da so javna oblastva, ki so v prvi vrsti klicana čuvati ustavo in zakon — oboje kršila, da je sodstvo podvrženo upravi. — Ali naj slovensko ljudstvo, ki res ljubi svojo zemljo in svoj rod, brezbrizno gleda — še vedno stari hlapec Jernej — tako očitno kršenje zakona, rušitev temeljnih načel ustave, sodstva in uprave, ali naj vzame na znanje, da imajo privilegiranci zasebniki pravico obsodbe na smrt in svobodnega jugoslovanskega državljanca? — Je sveta dolžnost slovenskega ljudstva, da spregovori v odločilnem trenutku odločilno besedo!

Zaradi gori podčrtanega stavka v tem članku je bil dr. Tuma obsojen pred celjskim okrožnim sodiščem po § 104 srbskega kazenskega zakonika na 250 Din globe.

Vložil je proti tej razsodbi ničnostno pritožbo na Stal sedmice. 10. februarja se je vršila razprava in Stal sedmice je obsodbo dr. Tuma razveljavil z motivacijo, da se proti njemu zaradi gorenjega stavka ne more uporabljati nobeno kazensko določilo in je še posebej povdaril, da celjsko okrožno sodišče sploh ni vedelo napovedati ono oblast, katero da je dr. Tuma razžalil

(§ 104 s. k. z. pride namreč v pošteb pri žalitvah oblasti).

S to razpravo smo se pobavili malo obširnejše zaradi tega, ker je zelo interesantna za študij razredne justice pri nas. Pred dobrim letom dni je zaplenila policija brošuro „Prvi junij“, ki je vsebovala stenografski zapisnik razprave v Celju proti našim sodrugom, kar kaže na to, da se hoče preprečiti, da bi javnost izvedela resnico o prvotnih junjskih dogodkih v Trbovljah in o postopanju sodišča. Glede konfiskacije brošure „Prvi junij“ se bo v kratkem vršila pred mariborskim sodiščem druga razprava. Polagoma bo resnica prišla na dan in bo javnost mogla videti orjunske zavezničke, ki so zakrivil, da je ostala justifikacija s. Fakina ne kaznovana od državne oblasti.

Ni še pozabljen 1. junij 1924 in ni še pozabljena justifikacija s. Fakina!

Lažienotna lista socialpatriotov v Trbovljah.

Socialpatriotje so svoji kandidatni listi za občinske volitve dali po krivem ime „združena“ delavska lista. Z demagogijo in intrigami hočejo zbegati nekaj rudarjev, da ne bi glasovali za „Delavsko-kmečki blok“. Sedem let je revolucionarni trboveljski proletarijat doprinal velike žrtve za idejo marksizma in v boju za svoje pravice, koliko sodrugov je ječalo po ječah, koliko jih je moralo iti v svet iskat kruha, ker jih je buržuazija hotela uničiti! Kaj so v teh težkih časih uganjali socialpatriotje? Skupno z meščanskimi strankami so se trudili, da uničijo to delavsko gibanje, ki je imelo svojo moč v ideji. Trboveljski proletarijat je občutil na svojem hrbtu Kristanov bič, ko se je boril za večji košček kruha. Dobro pozna on Kristanove lakaje Čobale, Arhe, Kopače, Krušiče. Sedem let so se trudili, da bi ga razbili. Ni se vam posrečilo in se vam ne bo! Dobro pozna trboveljski proletarijat vaše zahrbtnje namene. Za volitve

v Delavsko zbornico ste postavili tako reakcionaren volilni red, da oni delavskega razreda, ki ga buržuazija tako preganja, ni mogel postaviti svoje liste. Trboveljski proletarijat je glasoval za opozicijo v združenih strokovnih organizacijah in ne za Krušiča ter Kristanove agente!

Mi smo za enotno fronto s poštenimi socialističnimi delavci, ki se hočejo boriti proti današnjem družabnem redu, nismo pa za diktaturo Kristanovih agentov in pokornih slug meščanske laži-demokracije. Trboveljski proletarijat se bo boril proti vsem frazerjem, ki hočejo po njegovih ramah splezati višje, da mu spletoje še hujši bič, on bo razkrinkal vse meščanske stranke in tudi laži-združeno socialpatriot-sko listo, na kateri ni nobenega pristaša Marksovih idej, ampak na kateri so ljudje, ki so s svojim izdajalskim delom dokazali, da so učenci Kristanovega dvornega socializma. Zato jih tudi Kristanova Politika tako priporoča. Na njihovi listi je tudi Grabner, ki je sprva hotel postaviti svojo listo, potem pa, ko ga delavci niso hoteli kandidirati, je prijadral v naročje Krušiča. Dobro je, da se združijo ljudje, ki jim niso mar interesi delavstva, ampak delajo vse za sebe. Trboveljsko delavstvo se ne bo pustilo zmešati od revolucionarnega govorjenja onih, ki se najbolj borijo za pobijanje one ideje, za katere se je ono že toliko žrtvovalo. Trboveljsko delavstvo bo glasovalo za svojo listo delavcev in kmetov, ki se bo resnično borila za interese delavskega razreda, ne samo v ustih in z jezikom kot socialpatriotske klepetulje in frazerji.

Naj Krušič ne misli, da bo delavstvo pozabilo žalostno preteklost. Proti njemu in njegovi družbi se bo boril tako dolgo, dokler bo uganjala malomeščansko politiko, ki nasprotuje marksizmu. Delavci so vam prekrizali vaše zahrbtnje naklepe, da jih na lep način s pomočjo Štuklja in Sedeja pripeljete v tabor d'vornega socializma. Oni bodo šli v boj in pa v volitve samo za res delavsko politiko.

Razkrinkajmo Kristanove pomagače, ki imajo polna usta samih lepih besed, za hrbtom pa nam pripravljajo bič, in agitirajmo za Delavsko-kmečki Blok, da pokažemo, da obsojamo izdajstvo Štuklja, Makuca in Sedeja!

Trboveljski rudarji.

Delavski dopisi.

Trbovlje. (Zdravljenje.) Od bratovske skladnice nastavljeni zdravniki se zelo malo brigajo za obolele ali ponesrečene rudarje. Sprejmejo ga sicer v bolnico, tam se pa za rečeča-rudarja nihče ne briga. Zato se vsak bolnice boji in skuša čimprej zapustiti bolnico. Odbor bratovske skladnice naj končno napravi red in opozori zdravnike, da ne bodo trpeli rudarji. — Mnogi težje oboleli rudarji morajo hoditi k privatnim zdravnikom, da jih temeljito preiščejo in dajo res dobra zdravila, katera morajo rudarji plačevati iz skromnih svojih zaslužkov. Ne verjamemo, da bi zdravniki bratovske skladnice ne razlovali med dobrimi zdravili in vodo, ker privatniki, ki se na lastne stroške zdravijo pri naših zdravnikih, se ne pritožujejo. Odbor bratovske skladnice naj sklene, da se imajo tudi rudarjem dajati dobra zdravila in da se jim ne bo odgovarjalo, da so predraga.

Moste. Kdaj bo pa šla jugoslovanska delavska delegacija v Rusijo? V DKL od 18. februarja t. l. čitamo, da je odpotovala 27. januarja prva nemškoavstrijska delavska delegacija v sov. Rusijo kljub velikemu nasprotovanju od strani reformistične birokracije. Saj vemo, da se naši reformisti ne razlikujejo v ničemer od nemškoavstrijskih, ali da so celo še slabši. Po mojem mnenju lahko čakamo do sodnega dne, da se bodo naši reformistični gospodje domislili poslati delavsko delegacijo v sov. Rusijo. Ali se ne bi dalo tudi pri nas, ki imamo tako veliko armado brezposelnih rudarjev, kovinarjev in drugih delavcev, potem take delegacije doseči, da bi prišla vsa ta gladujoča brezposelna armada do prepotrebne kruha, katerega jim krati jugoslovanska buržuazija? Sodrugi! Vzemimo stvar bolj energično v roke in naj se naši reformisti še tako upirajo, ko bodo videli, da zahteva to večina delavcev, se bodo morali udati. Moščanski delavec.

Črna. Dne 16. maja se bodo vršile pri nas občinske volitve. Boj za kroglice bo seveda zopet hud, ker brez kroglice ni nasilov in za to se gre vsem našim „rdečim“ in drugim buržujem. Brezdvomno bodo najagilnejši seveda pristaši SPJ, o

katerih je trdil že „Naprej“, da jih nič ni in da njihov sedanjí župan F. Dolinar kolportira liste Jutro, Slovenca in Domovino. Mi, ki ne verujemo v kroglice same, se radi volitev ne bomo organizirali, ker vemo, da barve same buržujev ne spreminjajo, kot dlaka ne spremeni volka. Pri mezdah pogajanjih z rudnikom je delavstvo doseglo 10 odst. zvišanje mezd, torej so se urezali i bernotovi in kristanovci, ki se zadnji čas med sabo v časopisju vedno huje tepejo. Dopisnik.

Dopis iz Ljubljane. Namesto, da bi dali delavcem kruha, jih mečejo na cesto! Toda naše pijavke in izkoriščevalci naj vedo, da delavci niso žoge, da se z njimi igra nogomet, kot se je te dni dogodilo v čevljarški delavnici firme Novak in komp. Lastnik in šef te delavnice je neki doktor. Ko je videl, da med delavci raste razredna zavednost, da raste bojevnost za večji kos kruha, je začel misliti, kako bi razbil slogo delavcev. Organizirali so banditsko grupo in hujskač, sedanjí delovodja Škorič je nahujskal nekega slugo kapitala, da je vrgel sod. Šarovicu v glavo par kopit, težkih skoro poldrugi kilogram, tako da je dobil težke poškodbe. Ko je šel intervenirat in je rekel, da razredno zavedni delavci ne bodo pustili, da se delavce ubija na tak način, je šef dr. Košiča rekel: „Vi, Jurovič, lahko greste! Jaz vas odpuščam!“ Tako se dela z delavci. Ko ga na pol ubijejo, ga vržejo na cesto. Naj si sodrugi dobro zapomnijo individualne, ki poskušajo rušiti solidarnost delavcev. Zavedni proletarci.

Tržič. (Delavstvu v Tržiču.) Kakor se sliši, je neki kapitalist v Tržiču dal svojega psa v šolo za štiri mesece. Pa je bil še premalo študiran in ga je dal še za en mesec v šolo. Kapitalistični psi imajo tudi izvanredno hrano. — Delavci, čujte! Uboji delavec pa še toliko ne dobi za svoje trdo delo, da bi mogel otroke dati v šolo in jim kupiti potrebnih šolskih stvari; in če je bolezen v družini, mora bolnik uživati slabšo hrano kakor kapitalistični pes. Naravnost bajne svote se dajejo za pse. Ubojo delavstvo, to tepe tebe. Pridi do spoznanja in združi se, pa bo

drugače, in kar je danes v navadi, se bo odpravilo in delavstvo bo rešeno. Zatorej vsi v organizacijo, tam je naša rešitev, in ko bo vel pravi duh v organizacijah, takrat padejo okovi. Proletarec.

Litija. Delavska telovadna in kulturna zveza „Svoboda“ podružnica Litija sklicuje v nedeljo dne 21. marca 1926 ob 2. uri popoldne v tovarniški kuhinji svoj redni

občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) tamburaškega zbora, e) telovadnega odseka, f) odbora za zgradbo delavskega svobodnega doma, g) kontrolorjev. 2. Volitev novega odbora. 3. Izlet v Trbovlje. 4. Raznoterosti. Radi važnosti dnevnega reda je dolžnost vsakega člana, da se občnega zbora gotovo udeleži. Za odbor: Ludo Gajšek.

Iz delavskega gibanja.

Kako si predstavljajo socialpatriotje kulturne organizacije — ali socialistični teror. 20. febr. t. l. se je vršil občni zbor ljubljanske podružnice „Svobode“. S 25 proti 14 glasovom je bil izvoljen odbor, v katerem nimajo večine Kristanovi lakaji in lakajčki, čeprav je za nje agitiral tudi Štukelj. Obenem je občni zbor naložil novemu odboru, da izdela predlog za program „Svobode“ (ki še danes programa nima), o proletarski kulturi, o našem stališču napram veri in o enotnosti kulturne organizacije, ter ta predlog predloži izrednemu občnemu zboru, ki naj se vrši v dveh mesecih. Novi odbor je delal na tem, da sklepe občnega zbora čimprej izvrši, podružnico uredi in skliče čimprej izredni občni zbor. — Zdaj pa čujte! Centralni odbor zveze „Svobode“ sklene na podlagi pritožbe ene četrtine članov, da se razveljavijo sklepi občnega zbora, istega proglasi neveljavnim, da se razveljavi mandat izvoljenega odbora in imenuje komisariat, ki sestoji iz Sedeja, Jakomina, Vičiča, Čepeljnika in nekega uradnika bolniške blagajne, Vrhovca, ki sploh ni član „Svobode“. In ta komisariat naj najpozneje v roku treh mesecev skliče redni občni zbor podružnice. V centralnem odboru imajo kristanovci večino (Goluh, Čelešnik, Bitežnik, Štukelj, Pastorek). — Ali je to proletarska demokracija? Ali ni to najogabnejša diktatura? Tako se v enotni organizaciji ne more delati. Prepričani smo, da delavstvo, organizirano v „Svobodi“, ne bo tega dopustilo. (Vsed pomankanja prostora smo morali priobčiti samo to kratko poročilo. V prihodnji številki več o tem.)

Trboveljska purgarija in volitve. Trboveljska purgarija bo pri občinskih volitvah nastavila kar tri skrinjice. Klerikalci — župnik, nekaj cerkvenih ključarjev in par zaslepljenih delavcev — so postavili svojo listo in so si zagotovili prvo skrinjico. Orjunaši in demokrati si svoje liste ne upajo postaviti, zato so se zvezali s Korunom in še nekaterimi skrahiranimi in so postavili gospodarsko listo. Lovili so tudi rudarje, posebno nekaj naših zaupnikov so zelo nadlegovali. Zavedni delavci so sodelovanje pri tej listi odklonili; nekaj delavcev so sicer dobili, kar je sicer sramota za dotične, čudno pa ni, ker med 6000 delavci se najdejo različni ljudje. Na tej gospodarski listi, ki se lahko imenuje tudi lista TPD, so hoteli nekaj časa kandidirati tudi ravnatelj, kar so pa pozneje opustili, da se zveza ne bi tako jasno videla. Kakor klerikalci, tako tudi te orjunske-demokratske „gospodarske“ liste ne bo nihče izmed izkoriščanih volil. Buržuazna lista je tudi Krušičeva „zadružna“ lista. Na tej listi se niso „združili“ delavci, pač pa kristanovci in reformisti od Krušiča do Grabnerja. Krušiča in te „združene“ poznamo. Vedno in povsod sodelujejo z buržuazijo, sedijo še sedaj v gerentskem svetu postavljenem od vlade in z buržuazijo bodo delali tudi v bodoče. Kdor je za sodelovanje z buržuazijo, bo seveda glasoval za nje, mnogo več kot sto pa teh izdajalcev razrednega boja ne bo. Bernotovci imajo tudi svojo listo, uspeha pa ne bodo imeli, ker kapitaliranje pred kristanovci pri DZ je delavcem, ki sledijo Bernotu, odprlo oči. V Trbovljah in Hrastniku ne bo zmagal niti črni klerikalizem, niti „gospodarski“ fašistični kapitalizem, tudi „združeni“ agenti buržuazije ne bodo potegnili — Trbovlje in Hrastnik ostanejo rdeče trdnjave revolucionarnega razrednega boja. Za našo listo „Delavsko-kmečkega bloka“, ki ima drugo skrinjico, bo glasoval izkoriščani in tlačeni proletarijat Trbovelj in Hrastnika.

Resolucija, sprejeta na shodu 14. marca v Hrastniku. Dodatno k resoluciji o generaliziranju akcije zahteva na shodu zbrano delavstvo, z ozirom na to, da vlada v Franciji težka gospodarska kriza in da je vsled tega nepriporočljivo in naravnost škodljivo izseljevati delavce v Francijo, ker bi se s tem ne samo izseljencem nego tudi francoskim delavcem otežkočil njihov

boj proti kapitalizmu, da se Stokovna komisija nemudoma obrne na Vseruski strokovni svet s prošnjo, da se reducirane kvalificirane rudarje sprejme v delo v rudnikih Sovjetske Unije.

Shod posebno poudarja, da naj se SK sama direktno obrne na VSS, ker izkušnje ve, da bi URSS tudi ta sklep enako sabotiral, kot sklep pokrajinske strokovne konference radi delegacije v Sovjetsko Rusijo.

Shod z ogorčenjem zavrača vsako podpiranje Kristanove Delavske Politike s strani Združenih Stokovnih organizacij kakor tudi „Obznano“ proti ss. Gustinčiču, M. in J. Hlebcu, Koblerju, Kermannerju in Peterkoviču in zahteva, da SK obe okrožnici prekliče.

S prvo skupščinsko sejo DZ so posebno zadovoljni „Jutro“, „Narod“ in „Slovenec“. Z zadoščenjem konstatirajo, da je „vladala ves čas priarčna harmonija“, ravno ta harmonija med orjunaši, demokrati, klerikalci in socialisti pa je dokaz, da so birokrati zapustili razredno stališče in da izdajajo načela razredne borbe. Med kapitalističnimi agenti, kot so demokrati in klerikalci (kar je med volilno kampanjo dokazoval tudi „Delavec“) in zastopniki proletarskega razreda ne bi mogla vladati harmonija, če bi socialisti zastopali načela razrednega boja.

Objava.

Izjavljamo, da sodrug Hruševar iz Trbovelj ni bil pooblaščen v imenu skupine DKL podpisati spomenice, podpisane od vseh strank in korporacij in predložene ministrski komisiji 8. marca v Trbovljah in da je dotično spomenico podpisal brez vednosti in odobrenja skupine DKL.

Dotična spomenica ni v skladu z načeli razrednega boja in naše sodruge prosimo, da v bodoče ne nasedajo buržuaziji in njenim pomagačem socialpatriotom v takih sporazumaških in kompromisarskih akcijah.

Za nedeljo dne 21. marca 1926 ob 9. uri popoldne sklicujemo

konferenco strokovnih zaupnikov v ZDSZJ za Ljubljano in okolico

ki se vrši v Delavskem domu na Karla Marxa trgu 2 s sledečim dnevnim redom:

1. Opozicija in zedinjenje strokovnega gibanja.
2. Opozicija in generaliziranje akcije.
3. Opozicija in najbližje naloge a) v strokovnih organizacijah, b) v delavski zbornici.

Kristanova reformistična strokovna birokracija, ki se je po krivdi likvidatorjev polastila vodstva strokovnega pokreta, s svojo pasivnostjo (nedelavnostjo) in svojo reformistično politiko ovira razmah in razvoj združenih strokovnih organizacij. Ker ne smemo dopustiti propadanje združenih strokovnih organizacij in ker je nujno potrebno strokovne organizacije postaviti na razredno in bojevno podlago, sklicujemo konferenco, katere namen je poživiti delo v strokovnih organizacijah in ga usmeriti v pravcu na tivolski strokovni konferenci 25. in 26. decembra 1925 sprejetih resolucij.

Sodrugi, nabirajte za tiskovni sklad!

Izdajatelj, lastnik in odgovorni urednik Aleks. Kobler, Ljubljana. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.

Komunalni program „Delavsko-kmečkega bloka“ v Trbovljah

I. Splošni del.

1. Razmerje med občino in državo.

V Jugoslaviji danes pod režimom odkrite diktature buržuazije nimamo občinske samouprave, ki obstoja v samostojnosti občine, v njeni gospodarski in finančni politiki. Prave občinske samouprave tudi ni pod režimom meščanske demokracije.

V kapitalistični državi je občina v vsem svojem delu v popolni odvisnosti od državne oblasti. Ta nadzira vse sklepe občinskega sveta, jih potrjuje ali pa razveljavlja, kakor pač to zahtevajo interesi vladajočega kapitalističnega razreda. Kapitalistična država ne bo nikoli dala občini samouprave, ker ji v sedanji odvisnosti najbolje služi kot sredstvo za izvajanje politike, katere temelj tvori izkoriščanje delavcev in revnih kmetov.

Šele s padcem kapitalistične oblasti v državi bo dobila občina svojo resnično samoupravo in šele takrat postane ona člen človeške družbe, ki bo služil vsem tistim, ki vrše v družbi koristno delo, šele tedaj bo prenehala biti sredstvo v rokah kapitalistične države in organizacija izkoriščevalcev.

Kljub temu pa se mora proletariati tudi danes boriti za čim širšo samoupravo občine. Delavskemu razredu ne more biti vseeno, v čigavih rokah je policijska oblast na krajevnem ozemlju, kdo razpolaga s stanovanji in kdo jih gradi, v čigavih rokah se nahaja aprovizacija, kdo vodi občinska podjetja, občinsko davčno in socialno politiko, kdo odločuje v šolski upravi.

Kakor povsod drugod, tako si mora proletariati tvoriti tudi v kapitalistični občini svoje trdne bojne postojanke za svojo končno osvoboditev, za uničenje kapitalističnega družabnega reda in ustvaritev brezrazredne socialistične družbe.

2. Razmerje med občino in delavstvom.

Dosedanja organizacija in način upravljanja trboveljske občine nikakor ne odgovarja koristim trboveljskega proletariata. V kolikor trboveljske občine ni upravljal vladni komisar in po vladi postavljen gerentski svet, je upravljala to občino peščica kapitalistov v družbi z njej vdanimi socialnodemokratskimi birokrati, ki so se pokorno vklaniali vsem željam kapitalistov, in gospodarili samo toliko v interesu delavcev in kmetov, v kolikor se temu tudi sama buržuazija ne bi bila mogla izogniti. V trboveljski občini je ogromna večina delavstva, toda to delavstvo je bilo do danes samo predmet upravljanja, ne pa upravičen gospodar trboveljske občine. V njej po delavcu in kmetu kopičeno bogastvo se ne izkorišča v dobrobit in zaščito delavcev in kmetov, temveč v prvi vrsti v korist kapitala, ki ima tudi državo v svojih rokah. V kapitalistični državi je občina samo orodje države in najlepši primer za to nam je ravno trboveljska občina.

Buržuazija ni hotela dopustiti leta 1921 izvoljenemu delavskemu občinskemu svetu, da v ozkem delokrogu, ki je dopuščen občini, pomaga bedni proletarski masi na gospodarskem, zdravstvenem in prosvetnem polju. Vlade so dajale in prepuščale občino v rokah raznih gerentov, katerih naloga je bila ravno ta, da ne vodijo občine v korist njene siromašnega delovnega prebivalstva, ampak v korist TPD in trboveljske purgarije.

3. Občinski proračun.

Ogromno večino prebivalstva v trboveljski občini tvori kakor smo rekli proletariati. Zaradi tega mora občina varovati interese proletariata, t. j. njegovo gospodarsko, socialno in prosvetno blagostanje.

Buržuazija se seveda tudi bori za občino, da bi ta skrbela za njo. Tako glede izdatkov, kakor glede razdelitve

bremen, ki se ustanavljajo v občinskem proračunu, mora proletariati delati na to, da padejo vsa bremena na premožne sloje, v prvi vrsti na TPD, izdatki pa da gredo v korist delovnega prebivalstva (delavstva in revnega kmečkega ljudstva) in ne v korist onih, ki žive in vlečejo profite od dela proletariata.

Posebni del.

1. Stanovanjsko vprašanje.

Trboveljsko delavstvo živi po ogromni večini v nezdravih stanovanjih, v majhnih luknjah. Mezde, ki jih dobiva za svoje naporno delo, so sramotno majhne, tako da so njih družine brez potrebne obleke in obutve, često brez zadostne prehrane. Med trboveljskimi delavci in kmeti vlada nepopisna revščina in zato zametava razrednozavedni proletariati trboveljske občine, da vrši bodoči občinski svet sledeče svoje naloge:

- Zgraditi v najkrajšem času vsaj 350 novih, zdravih in higienskih stanovanj. V prihodnjem letu stopi namreč okroglo 350 rudarjev v pokoj in ti ostanejo brez strehe.
- Sedanja rudarska stanovanja v nekaterih kolonijah so tako slaba in nehygienska, da se je izrazil neki profesor ljubljanske medicinske fakultete, da je tu samo ena od pomoči mogoča, namreč, da se jih polije s petrolejem ter zapali. Naloga proletarskega občinskega sveta je, da pritisne z vsemi sredstvi na kapital TPD ter ga prisili, da te stare kolibe podre in postavi ljudem primerna stanovanja.
- Občina mora tudi na privatne kapitaliste pritiskati, da stare bajte, v katerih stanujejo delavci, poderejo in grade nove.
- Proletarska občina mora visoko obdavčiti nezazidana stavbišča kapitalistov, ki bi lahko zgradili hiše, pa tega nočejo storiti, ker nalagajo plodonosnejše svoj denar v drugih podjetjih.
- Trboveljska občina mora takoj najeti večmilijonsko posojilo za zgradbo zgoraj navedenih stanovanj ter si ustvariti stanovanjski fond za dozdavanje v poznejših letih. Za odplačilo posojila in dotiranje stanovanjskega fonda je obdavčiti izključno kapital.

2. Vodovod in kanalizacija.

Skoro vsako leto se pojavlja v Trbovljah in Hrastniku strašna epidemija, ki zahteva vedno večje število žrtev v vrstah delavstva.

Vzrok tem epidemijam je slaba pitna voda in slaba kanalizacija.

Občinski svet mora napeti vse sile, da se čimprej zgradi za vse kolonije moderen vodovod in da se izvede higienski predpisom odgovarjajoča kanalizacija po vseh delavskih kolonijah.

3. Aprovizacija.

TPD ne izkorišča delavstva samo pri delu, temveč tudi v svojih rudniških konsumih, ki prinašajo TPD letno milijonske dobičke. Delavstvo, navezano na dobavo življenjskih potrebščin v konsumu TPD, stoji med vsako akcijo (štrajkom) v odvisnosti od TPD, ali pa se mora predati v žrelo privatnih trgovcev, ki izkoriščajoč tak položaj sledejo rudarja do golega.

Da se osvobodi trboveljski proletariati tudi v aprovizacijskem oziru izmožgavanja s strani TPD in privatnikov, mora občina vzeti preskrbovanje rudarjev z vsemi življenjskimi potrebščinami v svoje roke in organizirati svoje prodajalne, ter krojaške in čevlarske delavnice.

4. Zdravstvena in socialna politika.

Pri nas vlada režim poostrene eksploatacije proletariata. Tudi v visoko razvitih kapitalističnih državah je dragoceno samo zdravje buržuazije, dočim

se zdravje proletariata šteje samo v toliko, v kolikor je potrebno za profitorske svrhe kapitalističnega razreda in kapitalistične države, pri nas pa ne šteje ni toliko. V glad in bedo so potisnjeni stotisoči proletariata in revnega ljudstva, te mase propadajo vsled najnevarnejših bolezni in vsled skrajno slabih življenjskih pogojev. Kapitalistična država in občina pa stoji ravnodušno ob velikem umiranju in čaka, kako bi še ob zadnjem dihu oropala umirajočega.

Spičjo tega stanja bo razredno zavedni delavski in kmečki proletariati v trboveljski občini skušali izvesti naslednje:

- brezplačno zdravljenje onih občinarjev, ki imajo dohodek pod eksistenčnim minimumom in niso člani nobene bolniške blagajne;
- ustanovitev mestne lekarne in odaja zdravil po režijski ceni;
- skrb za one siromašne porodnice, ki niso včlanjene v bolniški blagajni zlasti kmetice;
- skrb za dojenčke;
- organizacija boja proti jetiki, pijanstvu in spolnim boleznim;
- pokopavanje siromašnih brezplačno;
- skrb za brezposelne, obnemogle in reveže;
- postavitev otroškega doma, dnevnih zavetišč pri vseh šolah, brezplačno dobavo mleka siromašnim materam za njihove dojenčke, brezplačna hrana za siromašne šolske otroke;
- azile za brezposelne delavce in služkinje;
- občinsko kopalnico za delavske in kmečke družine, ki se ne morejo posluževati rudniških kopalnic;
- razširiti in higiensko preurediti izolirno bolnico;
- v trboveljski občini se ne izvajajo določbe zakona o zaščiti delavcev. Bodoči občinski svet bo moral z vsemi sredstvi gledati na to, da se bodo vsi delavsko zaščitni zakoni striktno izvajali.

5. Prosvetna politika.

Kapital ne zasužnjuje delavstva samo s tem, da ga razlasti produkcijskih sredstev (tovaren, strojev, ročnega orodja) ter produktov (izdelkov), ki jih ustvarja, temveč tudi s tem, da ga pušča v temi in nevednosti, da loči znanje od dela. On si vstvarja specialiste, ki mu delajo načrte in vodijo produkcijo, dočim ostaja ročni delavec brez teoretičnega znanja, da je radi tega bolj navezan na podjetje in bolj nesamostojen. Zato mora trboveljski proletariati zahtevati čim več

šol in čim popolnejše šole, da njegov naraščaj ne bo navezan samo na ročno delo.

Radi tega bodo razredno zavedni proletarski zastopniki zahtevali:

- da se v Trbovljah ustanovi tudi meščanska in rudarska šola, za katero je dolžen prispevati rudnik;
- da občina ustanovi in gmotno podpira različne večerne kurze za delavstvo, kakor n. pr. za knjigovodstvo, za zadrugištvo, za jezike itd.
- da ustanovi in vzdržuje obrtno nadaljevalno šolstvo za obrtniške vajence in delavski naraščaj;
- zgraditev nove ljudske šole, ker je stara na Vodah vsled nezadostnega prostora postala nerabna, otrokom se mora nuditi celodnevni pouk in ne samo poldnevni kakor sedaj, stare šole ni mogoče niti pošteno zračiti in ne odgovarja več higieniskim zahtevam.

6. Občinski urad.

Občinski uradi se morajo izpopolniti, kakor to odgovarja tako veliki občini ter se morajo premestiti iz Trbovelj v sredino kraja, da bodo delavcem in kmetom iz okolice bližje in bolj pri roki.

Protidelavska politika vladnih komisarjev in gerentskih sosvetnikov je bila brez kontrole s strani delavstva. Bodoči občinski svet mora vršiti svoje seje na prostoru, kjer bo mogoče, da bodo seje res javne, da bodo mogli prisostvovati sejam tudi delavci in kmetje in tako vršiti kontrolo nad delom svojih zastopnikov.

7. Občinski volilni red.

Razredno zavedni proletarski zastopniki v občinskem svetu bodo delali z vso energijo na to, da dosežejo nov volilni red s čim bolj proporcionalno.

8. Skrb za reducirane, brezposelne in kronске vpokojence.

Ena izmed najnujnejših nalog zastopnikov Delavsko-kmečkega bloka v občinskem svetu pa bo: omogočiti življenjski obstoj reduciranim, brezposelnim in kronskim vpokojencem. Stroške za to mora nositi TPD.

Reducirane naj se zaposli pri občinskih delih (popravljanje cest, gradnja vodovodov in kanalizacije, pri zgradbi stanovanj, v občinskih gozdovih itd.). Vsem brezposelnim in kronskim vpokojcem je treba dati podpore v višini eksistenčnega minimuma.

Rudarji in kmetje!

Le občina, ki bo v rokah razredno zavednih delavcev in kmetov, bo ščitila vaše interese!

Kdor bo hotel s svojim glasovanjem 27. marca pri občinskih volitvah v Trbovljah

protestirati proti

redukciji
kapitalističnem izkoriščanju
kapitalizmu
imperializmu
imperialističnim vojnem
militarizmu
diktaturi buržuazije
fašizmu
TPD
gerentstvu

manifestirati za

rešitev življenja reduciranim
osvobojeenje proletariata izpod
jarma kapitalizma
popolno nacionalno osvobojeenje
svobodo Slovenije v delavsko-kmeč-
ki federaciji
resnični mir
vlado delavcev in kmetov
delavsko-kmečko republiko
priznanje Sovjetske Unije
proletarsko kontrolo nad TPD
delavsko občinsko politiko

bo glasoval za „Delavsko-kmečki blok“ in bo vrget svojo krogeljico v

drugo skrinjico!

Živel „Delavsko-kmečki blok!“ Živele proletarske Trbovlje!